

26. Vos aan Bavinck, 16 juni 1887. *Archief-Bavinck*.

27. De titel van de dissertatie luidde *Die Kämpfe und Streitigkeiten zwischen den Banu Umajja und den Banu Hasim. Eine Abhandlung von Takijj ad-din al-makrizijj. Der Arabische Text nach der Leidener, Wiener und Strassburger Handschrift herausgegeben und zur Erlangung der Doctorwürde bei der philosophischen Facultät der Kaiser-Wilhelms-Universität zu Strassburg im Elsass eingerichtet* en verscheen in 1888 bij E.J. Brill te Leiden. Dennison, *Geerhardus Vos*, pag. 24, uit zijn verbazing over Vos' weinig theologische onderwerpkeuze. Maar Vos was in deze jaren geïnteresseerd in oriëntalistiek. Mogelijk heeft de Arabist C. Snouck Hurgronje, via hun beider vriend Herman Bavinck, hem een suggestie gedaan voor een onderwerp, alsmede voor de universiteit en de promotor. Snouck Hurgronje, inmiddels verbonden aan de Leidse universiteit, had in 1880-1881 gestudeerd bij Nöldeke in Straatsburg en van daaruit Bavinck geregeld geschreven. Zie: J. de Bruijn en G. Harinck (red.), *Een Leidse vriendschap. De briefwisseling tussen Herman Bavinck en Christiaan Snouck Hurgronje, 1875-1921* (Baarn, 1999), pag. 76-91.

naar Grand Rapids in het vooruitzicht, had hij nog steeds geen vrede met zijn beslissing. Zijn vriend Herman Bavinck liet hij in een brief vanuit Straatsburg delen in zijn gemengde gevoelens:

Ik ga naar Amerika met een gevoel alsof daar mijn plaats niet ware. En Nederland verlaat ik met het bewustzijn dat ik daar, al ware het weinig, dan toch dat weinige met genot en sympathie voor mijne taak verrichten kon. Meer dan eens heeft het mij berouwd, dat ik verleden jaar toen men mij te Amsterdam een voorslag deed, den knoop niet doorgehakt heb. En nog twijfel ik soms of ik niet terug mag of moet, vooral of ik wijs doe te gaan zonder dat mijn doel hier bereikt is. Het valt mij zwaar twee volle studiejaren weg te werpen. (...) Ik vrees echter zeer dat men mij naar Amerika sommeeren zal. Gedwongen ga ik dan naar het land der vrijheid.²⁶

Zijn studiejaren gingen gelukkig niet verloren. Hij verkreeg nog een tweede jaar respijt om zijn proefschrift te voltooien alvorens docent te worden in Grand Rapids. In het voorjaar van 1888 verwierf Vos tenslotte de doctorsgraad te Straatsburg. Zijn proefschrift, geschreven onder leiding van de grote arabist Th. Nöldeke, betrof de collatie, vertaling en toelichting van een Arabische tekst.²⁷

Na afscheid te hebben genomen van Nederlandse vrienden als Herman Bavinck, sinds 1882 docent dogmatiek aan de Theologische School te Kampen, vertrok hij op 19 mei 1888 naar de Verenigde Staten, om nooit meer in Europa terug te keren. Bavinck beschouwde zijn vertrek als een verlies voor de Christelijke Gereformeerde Kerk,²⁸ maar Vos nam nu zijn Amerikaanse taak op zich. Op 4 september 1888 inaugureerde hij als docent voor de dogmatiek en de exegese aan de Theologische School te Grand Rapids.

Hij had het aanbod van de Vrije Universiteit afgeslagen, maar Kuypers theologische inzichten had hij inmiddels tot de zijne gemaakt. In zijn Nederlandstalige oratie over 'De uitzichten der theologie in Amerika'²⁹ introduceerde hij deze inzichten bij de christian reformeerd gemeenschap. Volgens Kuypers vertoonde het bestel van de Verenigde Staten een gelukkige verhouding van kerk en staat en van geloof en vrijheid. Zijns inziens was dit te danken aan de gunstige inwerking van het calvinisme in de nieuwe wereld.³⁰ Kuypers voorzag zelfs een grote bloei van het calvinisme in Amerika. Vos